

स्वास्थ्य सेवाको प्रत्याभूति जर

आज विश्व स्वास्थ्य दिवस। विश्वलाई एउटै छानामुनि संगठित, एकत्रित र सुरक्षित गर्न स्थापित संयुक्त राष्ट्र संघ अन्तर्गत विश्वका सम्पूर्ण मानव जातिको स्वास्थ्य अवस्थालाई र आइपर्ने स्वास्थ्य जडित समस्याहरूको निराकरण गर्न स्थापित विश्व स्वास्थ्य संगठनको जन्म दिन हो आज। विश्व स्वास्थ्य संगठनले स्वास्थ्य उपचार, विभिन्न प्रकोप र महामारीका विरुद्ध लड्न समुदाय र सरकारलाई सघाउँदै आएको छ। सामाजिक सुरक्षाका प्रावधान अनुसार स्वास्थ्य बिमा लगायतका सुविधाहरू बढाउँदै सरोकारवालाहरूलाई स्वास्थ्य सेवाको पहुँचसम्म पुऱ्याउने विश्व स्वास्थ्य संगठनको लक्ष्य यसबेला अभै सान्दर्भिक र महत्वपूर्ण रहेको छ।

विश्व महामारीको विपद्दसँग युद्ध लडिरहेको छ। कोरोना भइरसको संक्रमणबाट आक्रान्त छन् यसबेला विकसित र सम्पन्न भनिएका मुलुकहरू पनि। यस्तोमा नेपाल र नेपाल जस्ता विकासशील देशहरू भर्ने संकटमा छन्। कोरोनाको त्रासले बिन्दुमा समेटिएको विश्व फराकिलो व्यापक बन्दै गएको छ। अमेरिका लगायत युरोपियन मुलुकहरू यसकै संक्रमणले त्राहिमाम छन्। यही समय अर्थात् आज विश्व स्वास्थ्य दिवस परेको छ। भौतिक विकास र सेवासुविधाले पछि रहेको नेपाल र नेपालीका लागि अहिले कोरोनाविरुद्धको युद्धमा असाधै ठूलो चुनौति थपिएको छ।

मानिसबाट मानिसमा सर्वे विषाणु कोरोनाले नेपालकै सन्नर्भमा दोस्रो चरणमा प्रवेश गरेको छ। छिमेकी देशहरूमा संक्रमित र मृतकहरूको ठूलो संख्या देखिइरहेको छ। नेपाली भने परीक्षण गर्ने गन्त्र र उपकरणको अभावमा तथांकमा देखिएका छैनन्। कोरोनासँग अग्रमोर्चामा लड्ने चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी लगायतले अत्यावश्यक उपकरण पाइरहेका छैनन्। भएका वस्तु र उपकरणहरूको उचित उपयोग नादिएको मात्र होइन दुर्घट्यो भइरहेको समाचार सर्वजनिक भइरहेका छन्। एकत्रित स्वास्थ्य सेवा प्रदायक संस्थाको कमी त्यसमाथि उपकरणहरूको अभाव र अकान्तिर नेतृत्ववार्ग अनैतिक र भ्रष्ट क्रियाकलापमा मस्त रहँदा नेपाली जनताको स्वास्थ्य सेवाको पहुँच 'आकाशे फल' भइरहेको छ।

संयुक्त राज्य अमेरिकाका सञ्चारविज्ञ प्राध्यापक फिलिप मेयरले ११ वर्षअघि गरिए अध्ययनका आधारमा आँकलन गरेका थिए, सन् २०४४को मार्च महिनासम्म पुदा अखबारका पाठक शून्यमा पुऱ्येछन्। उनले आपानो चर्चित पुस्तक द ध्यानिसिड न्यूजपेपरमा सन् १९६० देखिएको अमेरिकी अखबारहरूको प्रसार संख्याको अध्ययनका आधारमा वैज्ञानिक ढड्ने यस्तो निर्धारण प्रस्तुत गरेका थिए। तर, कोभिड-१९ को विश्वव्यापी महामारीले अखबारहरूलाई झाउँ अर्थात् दशक अगावै एउटा कठिन मोडमा ल्याइपुऱ्याएको छ।

अखबारबाट कोरोना भाइरसको संक्रमण हुँदैन तर कोरोनाको आताङ्काट बच्दै अखबारहरूलाई धरधमा पुऱ्याउने समस्या छ। अफ्प सारा विश्वको यावत् अर्थिक गतिविधि रोकिएको यो अवस्थामा अर्थिक सङ्कटले पनि कस्टै लगेको छ। राजकीय मानिसले देखिए भाइरसमा राखेका होका अब कोरोना भाइरसबाट बच्ने उपायको खोजी र अवलम्बनमै सीमित हुन पुऱ्येको छ। समाचारका सामग्री र विलेषणका विषयस्तुको विविधतामै खडेरी लान थालेको छ। मानव रुचीको दायरासमेत केवल कोरोनाज्य विश्वकृतुमा खुँचिन पुऱ्येको छ। त्यसैले विश्वभरको प्रकारताले यतिखेर वितकार दुर्मिलहरूदा पनि कठिन चुनौतीको सामनो नुरुपेको देखिन्छ। त्यसबेलाभन्दा फरक के छ भने अहिले हामीसँग इन्टरेन्टमा उन्नत अवस्थामा पुऱ्याउँदै लग्यो। आज हामी बहुमाध्यमको युगमा छौं।

यो महामारी कालान्तरमा छापामाध्यमका लागि चुनौती हुने भविष्यवाणी भएकी थियो। अहिले तत्कालिका लागि भने यसैले पत्रकार वा पत्रकारिताका संस्थालाई अन्तर्वस्तु परिषिक्ने प्रभावकारी, सहज र सुरुहरूको अवस्थामा उपलब्ध गराएको छ। अनलाइन माध्यमबाट आममानिसका लागि सूचना वा विलेषण उपलब्ध गराएन सक्ने अवस्था नभएको भए पनि यतिखेर पत्रकारिता मरिहाले तर थिएन। तर सूचनाको यति द्रुत र व्यापक प्रसार सम्भव थिएन। आज हातहतामा अखबार पढ्ने, रेडियो सुन्ने र टेलिभिजन हेनै संसारभरका मानिस नयाँ-नयाँ मात्र होइन। दश र फुर्तिला पत्रकारहरूका लागि माध्यम उपलब्ध गराउन सक्ने अवस्था नभएको भए पनि यतिखेर पत्रकारिता मरिहाले तर थिएन। तर सूचनाको यति द्रुत र व्यापक प्रसार सम्भव थिएन। आज सञ्चारको अवस्थामा देखिएका छैनन्। कोरोनासँग अखबारमा भित्रालाई आजसम्म पनि महत्वका साथ स्मरण गरिन्छ। क्यानाडाली सञ्चारविज्ञ मक्तुहान टेलिग्राफ र टेलिफोनको विकाससँगै भाइरसमा नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो। समाचार संस्था र अखबारको विकासका लागि टेलिग्राफको आविष्कार गरिय्यो तर भगोले र समयको सीमा नाई द्वारै सूचनाको योगदानलाई आजसम्म पनि महत्वका साथ स्मरण गरिन्छ। क्यानाडाली सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो। समाचार संस्था र अखबारको विकासका लागि टेलिग्राफको आविष्कारले यस्तो योगदानलाई आजसम्म पनि महत्वका साथ स्मरण गरिन्छ। योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो। सञ्चारका संस्थान अखबारमा भित्रालाई आजसम्म पनि महत्वका साथ स्मरण गरिन्छ। योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

मानव सञ्चारको विशिष्ट रूप पत्रकारिता हो। मानव सञ्चारका क्रममा इसापूर्व २० हजारदेखि १० हजार वर्षसम्म पहिले सङ्केत वा केही सीमित शब्द अनि भाषाको विकास भयो। इसापूर्व तीन हजार पाँच सय वर्षमा लिपिहरू विकास भई

समयसँगै परिमार्जित हुँदै गए। भोजप्रभा अक्षरहरू लेखिन थालिएपछि अधिव्याकिको अफ प्रसार भयो। पहिले कागज र त्यसपछि पन्थाँ शातब्दीको माध्यमा छापान्त्रको विकास भएपछि मानव सञ्चारले ज्ञान र विमर्शको नयाँ युगमा पदार्पण गयो। तर उनाइयाँ शाताब्दीको मध्यसम्म पुऱ्येको लाप्दा तर उनाइयाँ शाताब्दीलाई एक ठाउँसम्म याप्तिपय रुपैयोग गरिय्यो तर भगोले र समयको सीमा नाई द्वारै सूचनाको द्वावानी गर्नु जस्तै जस्तै थिए। कापितप ताउँमा सानातिना खिर्नी ओसारपसार गर्ने परेवाको प्रयोग गरिय्यो तर भगोले र समयको द्वावानीको द्वावानीको योगदानलाई आजसम्म पनि महत्वका लाप्दा तर उचाइमा पुऱ्यायो।

समाचार संस्था र अखबारको विकासका लागि टेलिग्राफको आविष्कार गरेपछि मात्र भगोले र समयको द्वावानीको द्वावानीको योगदानलाई आजसम्म पनि महत्वका लाप्दा तर उचाइमा पुऱ्यायो। समाचार सञ्चारको अवस्थामा उपलब्ध गराएको छैनन्। कोरोनालाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो। योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

योगदानलाई सञ्चारविज्ञ जागता आमसञ्चारलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्यायो।

लकडाउनको असर भुइँकटहरमा

भद्रपुर, चैत २४। लकडाउनको असर कृषि क्षेत्रमा पर्न थालेको छ। फार्माको भद्रपुर-९ घोडामरामा सञ्चालित कोइरी कृषि तथा पशुपन्दी कार्फर्मा फलेका २० हजार भुइँकटहर यतिवेला पाकेर पहेलपुर भएका छन्।

तर, बजार ठाप हुँदा बोटाए खेर जाने अवस्था आएको छ। 'बोटामा कफ लाकेर हेलै भइसके, सारा बजार बन्द छ, अब कहाँ लगेव बेच्नु?' - फार्मका सञ्चालक नोनोज सिंह चिनित हुँदै भन्दून्। स्थानीय बोलीचालीमा अनारस भनिने भुइँकटहर स्वास्थ्य र स्वाद दुवै द्रिट्टिले रामो मानिन्दू। तीन विगाहा लिजको समेत ५ विगाहा जग्मामा सिंहले विगत ४ वर्षेदेखि भुइँकटहरको व्यावसायिक खेती गाँदै आएका छन्।

फार्ममा उत्पादित भुइँकटहर यसअधि काठमाडौंको कालीमाटी तरकारी बजारमा लागेर विक्री गरिए आएको थिए। आहिले लकडाउनका कारण कालीमाटी बजार बन्द हुन् र अन्यत्र समेत विक्री गरिएको भयो। तर, अहिले फार्ममा आउने जोकोहीलाई उनले ठूलो घाटा सहेर प्रति गोटा रु. २५ मै विक्री गरिरहेको जानकारी दिए। फार्ममै आएर फाटफुटु किन्नेहरू थेरै रहेका छन्।

लकडाउनले पुऱ्याएको खाति बारेमा गुनासो सुनाउने र मरम वुक्फिनिने कृनै निकाय नपाएको उनको गुनासो छ। 'भद्रपुर नगरपालिकाका प्रमुख जीवनकुमार श्रेष्ठलाई समस्या सुनाएको थिए-' - फार्म सञ्चालक सिंहले भने- 'उहालै काठमाडौं लैजाने भए गाडीको पास बनाउदिन्छ भन्नभएको छ।' कोरोना भाइरस सङ्गमणको रोकथामका लागि हाल भाइपामा दर्जनी स्थानमा क्वारेन्टाइन स्थानपन गरिएका छन्। राहत सामग्रीको रुपमा चामल र दाल वितरण कार्य भइरहेको छ।

हाल उनको खेतीमा ६० हजार बोटामा फल लागेको छ भने ३० हजार फल पाकिस्तानको छन्। वार्षी ५० हजार बोटा जेठमा पाकेगरी चिरचिल हाँकिरहेका छन्। चैत बैशाखमा रसिलो र गुलियो भुइँकटहरले बजारमा रामो भाउ उपाए गरेको थिए। कोरोना भाइरसको सङ्गमणको फैलाएको लकडाउनले बजार ठाप भएका छन्।

सिंहले भुइँकटहर खेतीका लागि राष्ट्रिय वाणिज्य वेड्वाट रु. १८ लाख र नेपाल बहुउद्धयीय सहकारी

युक्त मृत फेला

सोलुखुन्दा, चैत २४। सोलुखुन्दको दृढ़कडा नगरपालिका-४का २७ वर्षीय पूर्णवाहादुर खडका भिरको फैदीमा मृत फेला परेका छन्।

चैत २२ गते शनिवार विहान ७ बजे साथीहरसंगै घुम्न भनी पिके डाँडातर्फ गएका खडका बेलुका सम्म पनी घर फक्कर नआई सम्पर्क विहिन भए सौने निजको खोजतलासमा खटिएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सोलुखुन्द्वाको प्रहरी टोलीले दूर्घटना नगरपालिका-३ पिकेखोपर्यात भिरको फैदीमा मृत अवस्थामा खडकाको शव फलाएको हो।

खडकालाई मृत फेला पराइसेर जिल्ला प्रहरी कार्यालय सोलुखुन्द्वाक अनुसन्धान अधिकारी सहितको थप टोली खटि गाँदै कानूनी प्रक्र्या तथा अन्य अनुसन्धान कार्य भइरहेको उक्त कार्यालयले जनाएको छ।

कोषमा एक अर्ब ३२ करोड

काठमाडौं, चैत २४। सरकारद्वारा स्थापना गरिएको 'कोरोना भाइरस सङ्गमण रोकथाम तथा उपचार कोष'मा अहिलेसम्म रु. एक अर्ब ३२ करोड १२ लाख २२ हजार ६३७ सहलन भएको छ।

कोरोना भाइरसको सक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचारका लागि सहयोग गर्न सरकारले स्थापना गरेको उक्त कोषमा आइतवार मात्र रु. १३ करोड १७ लाख ११ हजार ७५० जम्मा भएको प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद कार्यालयका प्रवक्ता राजेन्द्र पौडेलले जानकारी दिए।

उनका अनुसार नेपाल दुरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडले रु. १२ करोड, नेपाल पारवन तथा गोदाम व्यवस्था कम्पनीले रु. ५० लाख, सिमिल बैक लिमिटेडले रु. ४३ लाख ५० हजार, मेलचो नारापालिकाले रु. ३० लाख दुर्दृ हजार १४५ र दुर्गविहाद खेतीले रु. तीन लाख कोम्पनी जम्मा गरेको छन्।

त्यसै तोषमा नाम नखलेका तथा एक लाखभन्दा कम सहयोग गर्ने विभिन्न तथा सञ्चालक कूल रु. १२ लाख ५८ हजार ८०२ जम्मा भएका छन्। कोरोना भाइरस सङ्गमण रोकथामका लागि सरकारले रकम जम्मा गर्ने आव्वान गरेपछि, कोषमा रकम जम्मा हुनेकम बढेको छ।

त्यसै तोषमा नाम नखलेका तथा एक लाखभन्दा कम सहयोग गर्ने विभिन्न तथा सञ्चालक कूल रु. १२ लाख ५८ हजार ८०२ जम्मा भएका छन्। कोरोना भाइरस सङ्गमण रोकथामका लागि सरकारले रकम जम्मा गर्ने आव्वान गरेपछि, कोषमा रकम जम्मा हुनेकम बढेको छ।

वर्गीकृत विश्लेषण

कर्मचारी आवश्यकता

सेवपरिटी गाडी (भाइला-पुल्ल) ४८ जना

Math/English Teacher : ४ जना

कुकु : ७ जना (विवारित, इलाम, काँकरघिर)

बेटर : ११ जना (विवारित, इलाम, विविल)

हाउस रिपोर्टर : ६ जना (विवारित, इलाम, काँकरघिर)

घराना : ४ जना (भिला)

सम्पर्क फोटो अधिकारी

सम्पर्क अधिकारी